

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO IN SICER OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstva in nameščencev, vsaka beseda Din 0.50.

Štev. 2 • Maribor, sreda, dne 5. januarja 1938 • Leto XIII

Po splošni stavki v Parizu

Francoski kapitalisti z dražnjo izzvali stavke.

Obenem pa naročili, da se delavstvu ne ugodijo, ako zahteva izboljšanje mezd. Zadnje dni je bilo glavno mesto Pariz pozorišče velikega stavkovnega gibanja, v katerem je sodelovalo domala 200.000 delavcev in nameščencev občinskih podjetij.

Zaradi poviševanja cen življenjskim potrebščinam je bilo pred božičem po vsej Franciji pod vodstvom strokovnih organizacij mnogo delavskih stavk, ki so bili sporazumno deloma končane že pred božičem, deloma so pa trajale še čez praznike. Kapitalistični spekulanti so naglo zviševali cene življenjskim potrebščinam in z drugimi elementi hoteli izpodkopati vlado ljudske fronte.

Kapitalisti se ne morejo pomiriti s socialnimi reformami, ki jih je vlada izvedla že zlasti pod Blumovim predsedstvom. Njih boj je pa naperjen v zadnjem času zlasti proti 40 urnem delovnemu tednu.

Pomembna je bila stavka v velikih pariških trgovskih magacinih pred in med božičnimi prazniki. Situacija je zopet jako zaostrojila, ker so nameščenci zasedli obrate. Niso se pa dogodili večji incidenti, čeprav so oblasti ostro nastopale proti tej metodi boja. Delodajalci so pa nepomirljivi in smatrajo to blokado delavcev za izzivanje.

Stavkovni val, ki je objel vso Francijo, predvsem Pariz, je dal povod mednarodnemu fašističnemu tisku za razne prenahe in alarmantne vesti o neredih in težki politični atmosferi v vsej Franciji.

Vse to je bilo pretirano in tendenciozno, ker to, kar se je godilo te dni v Parizu, ni bil politični upor ali komunistično izzivanje, marveč je bil

legalen boj delavstva pod vodstvom delavskih strokovnih organizacij.

Dne 29. decembra je nastala v Parizu

splošna stavka.

Sklenila jo je strokovna organizacija občinskih delavcev in nameščencev. Splošna stavka je bil odgovor, ker pogajanja niso uspela, ki so jih vodili zastopniki delavstva z zastopniki občinskih in okrajnih podjetij. Stavka je bila popolna. Stavkalo je osebje avtobusov, tramvaja in podzemne železnice, tako da je v velikem Parizu ta in naslednji dan miroval ves promet. Toda stavkali so tudi drugi občinski nameščenci. Opravljali so se najnujnejši posli pri vodovodu, v plinarni in električnih centralah. Vodstvo stavke je oskrbelo običajno delo v bolnicah, ambulanzah in otroških zavodih.

Pripomniti je še treba, da je bila situacija otežkočena tudi s stavko pri privatnih prevoznih podjetjih in v trgovinah z življenjskimi potrebščinami, ki je že trajala nad osem dni. Ta stavka se nadaljuje, ker se podjetniki upirajo, da bi sprejeli neko število oseb zopet v delo, češ, da so vodje stavke.

Neposredni vzrok velike stavke občinskih delavcev in nameščencev je bil, ker pariška občina in sejsko okrožje nista hoteli dati draginskih doklad. Nedavno so se ti delavci pridružili državnim uradnikom glede zahteve draginskih doklad. Parlament — kakor vemo — je dovolil znatno manjše doklade, kakor jih je državno

Za demokracijo in socialno skupnost

o b N o v e m l e t u

Novo leto je za nas zaznamba na merilu časa. Koledarsko leto je končano. In novo se pričinja. Kapitalist zaključí svoje račune in pregleda, kakšen je dobiček minulega leta. Mi pa vsak zase razmišljamo o svoji usodi v minulem letu ter rešujemo in kujemo načrte in nade za bodoče leto. Usoda posameznika pa je za splošnost povsem postranskega pomena, ker

človeštvo še nima dovolj čuta za socialnost in skupnost.

Slika te nekulturnosti nam nudi mednarodni položaj, ki nas venomer vznemirja s strahom, da zopet izbruhne

svetovni požar,

katastrofalna svetovna vojna, ki zada Evropi kulturni in gospodarski smrtonosen udarec.

S tem strahom stopa tudi delavstvo v novo leto, dasi je skoraj v dnu srca prepričano, da kapitalizem in diktature še ne pojdejo v večjo temno negotovost tako kmalu.

Ali bo vojna ali ne? Ali morda ostanemo le pri zavratnih napadih kakor dosedaj v povojni dobi? Verjetno je to in ne prvo. Zakaj?

Že pred nekaj meseci je senator Zedinjenih držav ameriških, Henrik Beringer, povedal, da je troveza Italije, Nemčije in Japonske naperjena pravzaprav proti Franciji.

Francija je namreč najbolj nepoti avtoritativnim imperia-

stom. Značilno je, kako presojajo Amerikanci položaj v Evropi, ki tudi na zunaj napravlja tak utisk, zlasti, kar se odigrava v mednarodni politiki za kulisami. — Zgodilo bi se pač, da bi imeli vojno, če bi odrekle demokra-

cije in bi se silam, ki hočejo vojno, posrečilo koncentrirati tudi za vojno potrebne pomočke, ki jih danes nimajo. To pa je odvisno od nespretnosti demokracije in spretnosti fašizma.

V vojni je v glavnem potrebno jeklo, premog, nafta, dušikovi proizvodi in zlato. Če primerjamo te dobrine dežel, ki pripravljajo vojno, vidimo, da jim manjka vsega, dočim je v demokratičnem taboru tega blaga dovolj.

Večja ali svetovna vojna je zaradi tega nemogoča, če miroljubne države ne bi same zalagale s temi potrebščinami svojih vojnih — nasprotnikov, kakor se je to vršilo v svetovni vojni in se vrši tudi v povojni dobi v vseh dosedanjih neumljivih vojnih tragikomedijskih.

Fašistične dežele imajo letno navedenih snovi 25 milijonov ton jekla, 196 milijonov ton premoga, 1.600.000 ton nafte in 720.000 ton dušikovih proizvodov. Zlata nimajo, ker so ga porabile v vojnah in vojnem gospodarstvu.

V protivojni blok lahko štejemo Anglijo, Francijo, Zedinjene države in Rusijo. — V teh deželah imajo 78.300.000 ton jekla, 840 milijonov ton premoga, 212.446.000 ton nafte in 537.000 ton dušikovih proizvodov. Zlasti glede jekla je os Rim-Berlin jako slaba.

Italiji manjka doma vsega za vojno.

Dovolj nafte imata samo Rusija in Zedinjene države. Ameriška nafta bi bila lahko na razpolago demokraciji, ki bi jo plačevala z zlatom.

Nemčija in Italija sta bogati samo na dušičnih snoveh, dovolj imata aluminija, drugih kovin pa ne. Vse pa

bi jim zadostovalo le za krajšo dobo tudi z zalogami vred. Pasivna je tu tudi prehrana, in sicer v Nemčiji za 20, v Italiji pa za 25 odst.

Ta primerjava nam kaže razmerje vojnih snovi, ki jih imajo demokratične oziroma protivojne ter avtoritativne imperialistične sile. Razlika v tem razmerju nam kaže, da do vojne v večjem obsegu zaenkrat skoraj ne more priti, dokler se mednarodni odnosi ne poslabšajo v nje prilogo.

Novo leto mora zaraditega biti leto boja za demokracijo.

Politična, gospodarska in kulturna demokracija mora biti naš cilj. Svetovno delavsko socialistično gibanje posveča temu cilju že nekaj let sem vso svojo pažnjo kljub ogromnim težkočam, ki groze delavskemu razredu in končno družbi. Ko stopamo na prag novega leta, se mora glasiti naša prisega boj za demokracijo, ker more le ta in edino ta biti v prid delavskemu razredu in socialnemu razvoju.

Demokracija doma in povsod!

V tem zmislu srečno in veselo novo leto, leto novih bojev, ker velike ideje zmagujejo le v boju.

Francoski proračun

34 milijonov presežka.

Francoska ustava predpisuje, da mora biti sprejet vsakoletni proračun do polnoči dne 31. decembra. — Parlament in senat sta tudi letos obravnavala proračun in se nikakor nista mogla sporazumeti do določene časa. Da se izpolni zakon, so v parlamentu in senatu ustavili ure. — Proračun, ki izkazuje 34 milijonov presežka, so v resnici izglasovali ob 5. uri zjutraj.

Židi, glavni adut Goge

da opraviči diktatorske ukrepe.

Izpremembra režima v Romuniji, kjer je prišla na krmilo krščansko-fašistična stranka, ki je dobila pri volitvah komaj deset odstotkov glasov, je izzvala veliko presenečenje v vsej Evropi, ker je iz poteka dogodkov razvidno, da gre za vzpostavitev avtoritarnega režima s fašističnim obeležjem.

Glavni adut nove vlade, ki hoče opravičiti svoj obstoj so Židi, kot je to običajno po vseh državah, kjer se zadnja leta pojavljajo diktature.

uradništvo zahtevalo. Pariška občina pa je sklenila na zahtevo, da dovoli še dvakrat manjšo doklado, kakor so jo prejeli državni uradniki.

Naravno, da je ta stavka v javnih podjetjih pomenila veliko nevarnost. Vlada je pod vodstvom Chautempsa sklenila, da za vsako ceno vzpostavi promet in zato je bolj in bolj pritiskala na vodstvo strokovne organizacije. V noči dne 30. decembra je pa vodstvo stavke sklenilo ustaviti splošno stavko, in sicer po nasvetu vrhovne strokovne centrale.

Če ne bi bilo prišlo do tega pre-

okreta, to je, če bi bila splošna stavka podaljšana, je gotovo, da bi bilo prišlo do krize vlade ljudske fronte, ker so bili socialistični ministri proti izvajanju vojaških ukrepov, ki naj bi omogočili promet v Parizu s pomočjo vojske.

Socialistični ministri sodruži: Leon Blum, Marx Dormoy, Pavel Fauré in Georges Monnet so se zavzeli z vsemi silami, da se je občinskim delavcem in nameščencem dalo zagotovilo glede izpolnitve zahtev. Na to jamstvo je vodstvo stavke sklenilo, po nasvetu glavne delavske zveze,

Nova pravila Bratovske skladnice

stopila v veljavo s 1. januarjem.

Novi zakon o bratovskih skladnicah je bil razglašen dne 1. januarja. Nekatere določbe prinašajo izboljšanje napram dosedaj veljavnim določbam. Skrajšana je doba zavarovanja in povišane podpore v boleznih.

O zakonu bomo še izpregovorili. Za danes naj zadostuje, ako rečemo, da ne verujemo v izboljšanje rudarskega zavarovanja, dokler bosta v to zavarovanje prispevala samo rudar in podjetnik.

da se konča splošna stavka.

Desničarski tisk v Franciji je izrabil to stavko v svoje politične namene. Naravno je, da je bil s tem posebno otežkočen položaj socialističnih ministrov, ker se je na nasprotni strani hotelo z vsemi pomočki zavesti k mnenju o bolševiški nevarnosti ter so v zvezi s to splošno stavko krožile najbolj fantastične domneve. Kako je ta tisk »iskren«, oziroma hudoben, pa najbolj dokazuje to, da trobi sedaj o zlomu stavke.

Silni boji pri Teruelu

Republikanske čete drže Teruel

Na teruelski fronti se se razvili silni boji. General Franco je vrgel v boj vse svoje sile, da bi iztrgal republikancem važno strateško postojanko Teruel in tako tudi vsaj deloma popravil porazen vtis, ki ga je padec Teruela izzval v španski in svetovni javnosti.

Republikanske čete so morale zadnje dni starega leta osvojiti v Teruelu poslopje za poslopjem, v katerih so se vgnzdili nacisti.

Med tem pa se je tudi razvijala bitka v okolici Teruela. Na nekaterih mestih so se morali republikanci umakniti do samih predmetstev Teruela. Vesti o zopetni osvojitvi Teruela po nacistih pa so se izkazale kot ne-

resnične in preuranjene.

Boji še trajajo, dasi je zadnje dni nastopil hud mrz in snežni meteži otežkočajo gibanje čet in prevoz municije ter vojnega materiala.

Republikanci so v Teruelu napravili ogromen vojni plen. Padlo jim je v roke več tisoč pušk, več desetih topov, okoli 300 strojnic, 184 avtomatičnih pištol, municije itd.

Razen tega so zajeli tudi okoli 5000 mož.

Kako važna postojanka je bil Teruel in da so nacisti nameravali na tem mestu ofenzivo, priča tudi dejstvo, da so imeli tu vskladiščene 100.000 hl bencina, ki se je med obstrreljevanjem vžgal in eksplodiral.

Boji za Teruel še trajajo in so silno krvavi.

Trije novinarji ubiti

Na fronti pri Teruelu je republikanska granata zadela v avtomobil, v katerem so se prevažali trije vojni poročevalci inozemskih agencij v spremstvu nacističnih častnikov.

Novi »prostovoljci« za Franca

Iz neke države ob Sredozemskem morju je zopet prispelo v Cadiz 4000 »prostovoljcev« in v Ceuto 100 letal. To državo stane španska avantura generala Franca lepe vsote, ki pa se bodo slabo obrestovale.

Večji izdatki za vojsko

Vojna nevarnost, ki jo je ustvaril fašizem, sili države, da se zavarujejo pred napadi, državljani pa morajo dati sredstva.

Po proračunskem predlogu bomo porabili za vojsko prihodnje leto 2772.1 milijonov dinarjev. Vojni proračun se deli v: 1. osebni izdatki 514.9 in materialni 1098 milijonov, 2. za letalstvo 285.4 milijona, 3. za civilno letalstvo 23.3 milijona, 4. za

mornarico 225.3 milijona, 5. za obmejne čete 109.1 milijona, 6. za izredni kredit za nabave 545 milijonov dinarjev. Vojni minister je rekel, da je za našo državo vojni proračun nizek. Proračun je bil v odboru sprejet z aplavzom.

Večji izdatki za notranjo varnost

Proračun notranjega ministra dr. Korošeca

znaša 601.1 milijona in je letos za 62.8 milijonov višji kakor lani. Ministrstvo ima 9287 nameščencev, orožnikov pa 18.500. Materialni izdatki so proračunani na 14.6 milijonov. — Večina finančnega odbora je proračun sprejela z aplavzom.

Japonci more v zaledju

Japonsko-kitajska vojna

se razvija še vedno v znamenju premoči japonske armade. Kitajci se pred prodiranjem Japoncev v redu umikajo in razdirajo sproti železnice in ceste ter požigajo vasi, da bi Japoncem tem bolj otežkočili njihovo napredovanje.

Prodiranje Japoncev res tudi ni več tako naglo. Ovirajo ga Kitajci s protinapadi. Tak protinapad pri mestu Hangčavn, ki je vilka luka ob reki Jangce južnozpadno od Šanga-

ja, je prinesel Kitajcem precejšen uspeh.

Tudi kitajska letala razvijajo živahno delavnost.

Japonci so te dni bombardirali sedež južno kitajske vlade Kanton in povzročili tamkaj strahovito razdejavanje in zahtevalo velike žrtve med civilnim prebivalstvom. Kitajska letala pa so bombardirala japonske vojaške objekte v Nankingu z velikim uspehom.

Kako bogati so narodi

— kaže deloma tudi višina branilnih vlog na glavo prebivalca.

Blagostanje v državi se navadno presoja po hranilnih vlogah državljanov, kar pa zlasti v kapitalistično razvitih državah ni prava slika socialnih razmer. V primerjavo pa le navajamo številke prihrankov na osebo v nekaterih državah.

Hranilne vloge na osebo znašajo v dinarjih v

Jugoslaviji	188.—
Poljski	311.—
Kanadi	496.—
Španiji	713.—
Avstriji	2095.—
Čehoslovaški	2557.—
Nemčiji	3278.—
USA	3833.—
Franciji	4332.—
Danski	6042.—
Švedski	6726.—
Norveški	7695.—

Socialne razmere v navedenih deželah ne moremo meriti absolutno po narodnem bogastvu. Zakaj, čim bolj je razvit finančni kapital, slabše so dejanske socialne razmere. Te številke kažejo, da so vendar v demokratičnih deželah kljub vsemu najugodnejše razmere.

Doma in po svetu

Izšla je uredba o podporah za brezposelne, ki se, kot že javljeno, zvišajo. Podpore pa se bodo tudi še nadalje izplačevale iz sredstev, ki jih vplačajo delavci in delodajalci.

Nadomestne volitve v senat, ki bi se morale vršiti že v januarju, so razpisane za dne 6. februarja. V Sloveniji bodo volili župani samo enega novega senatorja.

Oblastni odbor Narodne odbrane v Ljubljani s podružnicami vred je razpuščen radi prekoračenja delokroga.

V turškem delu mesta v Sarajevu je divjal požar, ki je del te naselbine uničil. Za tujce ima baš ta del mesta silno privlačnost.

60 familij ali 120 milijonov Amerikancev. Ameriški notranji minister Ickes je govoril v radio za novo leto. Rekel je, da bo v l. 1938 treba dobojevati boj med 60 bogatimi familijami v državi in 120 milijoni Amerikancev. Kajti ni mogoče, da bi 120 milijonov Amerikancev živelo pod finančno diktaturo 60 familij.

100 novih vojnih ladij grade v Angliji.

70 ljudi ubitih med kino-predstavo. V Kokamahiju na Japonskem se je v nekem kinu udrla streha med predstavo. 70 ljudi je bilo ubitih, 23 hudo, 43 pa lažje ranjenih.

Le svoboda nam daje moč in veselje

Nemška propaganda na Balkanu.

V Berlinu se dogovarjajo glede potovanja velike potujoče razstave »Delo in veselje«, ki naj obiše spomladi balkanske dežele, in sicer najprej Atene. Na poziv mednarodne centrale »Delo in veselje« sodelujejo pri posvetovanjih znanj javni delavci iz javnega in privatnega življenja iz Bolgarije, Grčije, Jugoslavije, Romunije in Madžarske. — Nedavno je voditelj nemške delovne fronte dr. Robert Ley, ki je predsednik, pozdravil delegate na razgovoru in med njimi tudi jugoslovanskega delegata dr. Božumila Vošnjaka in docenta beogradskega vseučilišča inž. Vasiljevića. (Dr. B. Vošnjak je sin pokojnega rodoljuba Mihe Vošnjaka).

Dr. Ley je rekel, da je njegova organizacija ustvarjajoča, ne razdirajoča. To so pokazali uspehi kongresa v Hamburgu. Ni merodajen pri tem sistem vladavine posameznih narodov, marveč je naloga odgovornih moč, da se potrudijo, da narode dovedejo v najboljšo obliko, neglede na sredstva, ki se jih poslužujejo.

(O tem poročila ... korespondenca) (O tem poročila ... korespondenca), ki izhaja v hrvaščini v — Berlinu).

Egiptovsko čudo

V Egiptu je prišlo do hudih razprtij med vafdistično stranko in kraljem. Nahas-pašo, vodjo vafdistov in ministrskega predsednika je kralj enostavno nagnal in poveril manjšinsko stranko v parlamentu, da prevzame vodstvo poslov.

Ko se je izvedelo, da je nova vlada razgnala plave srajce, črdo vafdistične stranke, je bilo splošno mnenje, da gre za ukrepe proti fašizmu. Med tem pa se je pokazalo, da to ni točno, ker obstojajo poleg »plavih srajcev« tudi »zelene srajce«, gar-

Kralj razgnal parlament.

da nove vlade, ki so pa čisto fašistično nastrojene. Več sto članov te garde, ki so bili obsojeni, je kralj pomilostil.

Ker nova kraljeva vlada v parlamentu nima večine, je kralj razpustil parlament.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

A. M. de Jong:

83

IZDAJA

Otroška leta Mereyntyjeja Geysena

Ze je hotel vprašati lepo gospo, če se tudi njej tako dozdeva, toda ko ji je pogledal v obraz, je na svoje veliko začudenje opazil, da so ji visele solze na njenih dolgih, lepih trepalnicah. Tega ni mogel razumeti: Kako more nekdo jokati, ki se vozi v tako lepi kočiji in še celo na potovanju? ... Toda ... ni izključeno: mogoče se joka od veselja! O tem je čital tudi v pravljicah, in okolščine so govorile za to, da bi kaj takega v resnici ne bilo nemožne. Nekoliko obotavljajoč se jo je vprašal:

»Ali jokaš od veselja?«

Njegova ljuba gospa je napravila obraz, kakor da bi jo bil vščipnil. Ni odgovorila takoj, parkrat je požrla, potem pa se je zasmejala in si otirala solze iz oči. Tesnejše je privila njegovo roko k sebi in ga vprašala:

»Ali je tako lepo, Mereyntyje?«

Dečku so žarele oči od silnega vzhicenja in gušaje se gori in doli na prožnih blazinah, je rekel:

»Mm... da, prekrasno... svoj živ dan se nisem še nikoli tako sijajno vozil, in ti?«

»Jaz pač... toda tudi meni se zdi lepo in sijajno...«

Nekoliko v dvomu jo je pogledal: čutil je, da se ji trese glas in to se mu ni dopadlo.

»Ali potuješ daleč, gospa Valter?«

»Da, Mereyntyje, v Amsterdam. To je skoro dvakrat tako daleč kot do Rotterdamu.«

»Ali boš spotoma prišla kaj v Rotterdam?«

»Da, prišla bom tja.«

»Potem bi pa lahko obiskala Vrča,« je predlagal Mereyntyje. »Gotovo bi ga zelo veselilo.«

Zamišljeno je zrla v njegove vprašujoče oči in občudovala to zvesto dušo, ki je bila vedno pripravljena dokazati prijateljem svojo udanost. Koliko časa bo ostal tak? Nežno se je branila:

»To pa ne bo mogoče, Mereyntyje. Sicer se bom res vozila mimo Rotterdamu, toda izstopila ne bom.«

»Škoda,« je odvrnil razočaran, potem je dodal: »Ali boš dolgo izostala, gospa Valter?«

»Ti mi moraš reči, moja ljuba gospa,« ga je prosila Ana z resnim glasom.

Mereyntyje se je moral temu smejeti in oblila ga je rdečica.

»Ali ti to tako dobro de?« je vprašal v zadregi.

»Da, Mereyntyje, zelo rada čujem to.«

Po kratkem oklevanju, ker se mu je zdelo to vendarle nekoliko smešno, je vprašal ponovno:

»Ali boš dolgo izostala, ljuba gospa?«

»Smehljaj ji je spreletel okoli tresočih se usten, toda njene modre oči, ki so se zdele v poltemni kočiji temnočrne, so zrla mimo njega, skozi okno, v daljavo, preko v somrak zavitih zasneženih polj, nad katerimi so viseli temni, sneg obetajoči oblaki. Potem pa je rekla tiho, komaj slišno:

»Da, Mereyntyje... zelo dolgo... mogoče se ne vrnem nikoli več. Nenadoma se je Mereyntyje vzravnil. Široko je odprl oči in ostrmel od strahu. Nejasen občutek bolečine, ki je razjedala njeno

srce, ga je vznemirjal. Ona trpi! Njegova ljuba gospa, najlepše in najkrasnejše kar je sploh poznal na svetu, je bila žalostna. Kako je bilo to mogoče?

»Nikoli več?« je ponovil mehanično in z istim pritajenim glasom, kot je to rekla ona. »Nikoli? ... Ali misliš to resno?«

Lepa gospa je molče prikimala. Žareče veselje v njegovih očeh je ugasnilo. Težka bolelost se je prikradla v njegovo srce. Imel je čuden občutek, kakor bi se bilo v njegovi notranjosti nekaj, kar je bilo doslej tako na široko odprto, nenadoma zaprlo. Tesnejše se je stisnil k njej, kot da bi iskal pri njej pomoči; obraz uprt v njo, je vprašal skoro šepetaje:

»Zakaj, ljuba gospa?«

Njen odgovor je bil čuden in neverjeten; kakor tudi se mu je zdel neskladen, pa ga je vendarle za trenutek potolažil; rekla je:

»Ker ni nobenega človeka, Mereyntyje, ki bi me resnično ljubil.«

V grlu ga je ščegetalo, da bi se bil najraje pričel smejeti, toda nekaj, kar je zvenelo iz njenega glasu, ga je zadrževalo. Kljub temu mu je hudo mušnost sijala iz oči, ko ji je zastavil običajno vprašanje:

»To vendar lažeš?«

»Ne, Mereyntyje, resnico govorim,« je odgovorila lepa gospa, in kakor da bi očutila nepojmljivo zadovoljstvo, da more svojo bolečino tako nenadoma razodeti mali, trpeči duši, je še enkrat dodala s posebnim povdarkom. »Na vsem svetu ni niti enega človeka, ki bi me resnično ljubil, zato odpotujem in ne pridem nikoli več nazaj.«

(Dalje prihodnje)

Iz naših krajev

Trbovlje

Trbovlje v začetku leta 1938.

Pogled nazaj nam naj bo kazipot naprej. V mesecu aprilu in maju preteklega leta so rudarji s stisnjenimi zobmi in pestmi čitali vsakega prvega v mesecu, koliko delavnikov bodo smeli narediti v teku meseca. Delavstvo je že bilo prepričano, da se že osmič ponavlja tragedija, ki ji sledi pomankanje, beda in obup. Toda nastale so znosnejše razmere in bi se to tudi poznalo, ako s porastom zaposlenosti ne bi bila nastopila draginja. Eno zlo je bilo deloma odpravljeno, a sledilo je drugo. Poskusi, da bi se doseglo draginji primerno povišanje prejemkov delavstva, so imeli samo delni uspeh. Tem večji uspeh lahko z zadovoljstvom beležimo na kulturnem, strokovnem, socialno-političnem in gospodarskem polju.

Delavski dom, središče socialno političnega, strokovnega, kulturnega in gospodarskega delavskega gibanja, je kakor poprej, tudi v preteklem letu nudil na razpoložljive prostore za številne konference, shode, predavanja, sestanke in diskusije, ki so jih prirejale naše organizacije. To delo je rodilo mnogo dobrega; mnogo je bilo uspehov, a žal so tudi mnogo socialnih akcij zavrele ali ovirale sile, ki danes vladajo svet v malem in v velikem. Odsev gornjega koncentriranega socialno političnega delovanja je tudi vzorna občinska politika, ki pride učinkovito do izraza v podpiranju brezposelnih, revežev in upokoencev za nezadostno pokojnino, kakor tudi v gradbi prijaznih stanovanjskih hiš (letos je bilo zgrajenih 24 stanovanj). To so spomeniki, ki bodo delali čast vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uresničenju tega socialno političnega programa. A to delo se mora nadaljevati.

Strokovna organizacija »Zveza Rudarjev Jugoslavije« je edina, ki upravičeno nosi to ime tako po številu članstva, kakor tudi po svojem delovanju za koristi rudarjev in za njih splošno izobrazbo. Njeno članstvo in vodstvo lahko s ponosom zre nazaj na trudapolno, a vendar uspešno delo v preteklem letu. Navzlic elementom, ki so hoteli na grd način uničiti organizacijo in intrigrirati proti vodstvu, je organizacija ZRJ ostala trdno oporišče in svetilnik vsem zavednim delavcem v današnjem razburkanem času.

Organizacija bo nadaljevala s svojim delom za materijalno izboljšanje in kulturni napredek rudarjev.

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« je delovalo v letu 1937. z največjim elanom, ki je rodil dobre rezultate. Agilnost dramatičnega odseka se je izražala v številnih predstavah in nastopih. Pevski in tamburaški odseki so storili svoje. Tudi tri dve panogi kulturnega udejstvovanja je treba gojiti v bodoče, saj so dosedanja rezultati zadovoljivi.

Z živo besedo na predavanjih in sestankih se je poglobljala kulturna delavska misel v srcih naših delavcev in doraščajoče delavske mladine.

Gospodarsko delovanje »Zdruge Delavski dom« se je v pretečenem letu izredno aktiviralo. Sicer so se izvršile nekatere spremembe, ki pa so bile, kakor se je izkazalo, neobhodno potrebne. Malo ali skrajno nič žrtve ni zahtevala zdruge »Delavski dom« od svojih članov in vlagateljev v primeri s tem, kar so zahtevale marsikatero druge slične ustanove. Razblinile so se želje nekaterih »delavskih prijateljev« v Trbovljah, ki so preuranjeno hlatali po tem velikem delavskem imetju. Skrbeti za nadaljnjo krepko gospodarsko podlago zdruge »Delavski dom« je tudi ena glavnih bodočih nalog zavednega trboveljskega delavstva.

Posebno poglavje našega gibanja je delo, ki ga vrše zaupniki. Velik je njihov trud in žrtve, ki jih doprinašajo s tem, da stalno čuvajo nad že pridobljenimi pravicami delavstva in sledijo razvoju, ki prinaša vedno nove naloge. Potrebno je mnogo intervencij, posvetovanj in drugih ukrepov. A o tem na drugem mestu.

Delavski časopis, »Delavska Politika«, se je med delavstvom lepo razširila. Za to akcijo pa gre največ zaslug pridnim kolporterjem in sodrugom iz Maribora. Delavstvo pridno čita »Delavska« in »Ljudski glas« kakor tudi knjige »Cankarjeve družbe« in »Svobode«. V kolikor vsled krize in draginje v preteklem letu ni bilo moč načrtovati vsega, kar bi še bilo potrebno, bomo skušali storiti letos z geslom: V vsako delavsko stanovanje naš delavski časopis, naše revije in knjige.

Tako je bilo naše delo, delo za konsolidacijo in procvit našega gibanja.

Zahtevalo je mnogo nesebičnosti, požrtvovalnosti in truda, zato pa trboveljsko delavstvo ni postalo igračka raznih političnih špekulantov, ni postalo žrtev demagogije, ni zablodilo v nepremišljene »štrajke«, ki bi za seboj zapuščali samo razvaline, dočim gre naše delo za tem, da neprestano gradimo in ustvarjamo na temeljih, ki smo jih s trudom postavili. Mi hočemo do področnosti konsolidiran in močan delavski pokret. Ni šlo žito v klasje onim, ki so se jali razdor med delavstvom, tem manj jim bo šlo v bodoče, za to pa: **Dramo nezavedne, organiziramo neorganizirane, ojačimo in izpolnimo naše gospodarske, strokovne in kulturne organizacije in razširimo naš tisk!**

Prevalje

Zborovanje sklicuje podružnica SDSZJ dne 6. januarja s pričetkom ob pol 9. uri dopoldne v prostorih g. Kristana v Prevaljah, na katerem bo poročal s. Vindovič iz Maribora. Ker je dnevni red zelo važen, je dolžnost vseh delavcev in delavk, da se zborovanja vsi udeležijo. Družnost!

Ljubljana

Sestanek naročnikov »Delavske Politike«

se bo vršil v nedeljo, dne 9. t. m. s pričetkom ob 9. uri dopoldne v dvorani »Delavske zbornice«.

Maribor

Mariborsko delavstvo je zaključilo staro leto z veliko prireditvijo v unionski dvorani. Prireditev je organizirala Strokovna komisija in pevsko društva, včlanjena v podzvezi Zveze pevskih, umetniških in glasbenih društev Jugoslavije. — Zelo pester spored je nudil obiskovalcem obilo zabave. Igralci so z uprizoritvijo burke izvaljevali smehe in so svoje vloge resili res izborni. Vseskozi posrečen je bil pevski nastop diplomatov v Zenevi 1937, ki ga je naštudiral »Grafika« pod vodstvom svojega dirigenta prof. U. Vrabca. Med tem, ko se diplomati posvetujejo, se izza odra oglašajo kot referen pesem tlačenih in napadenih narodov, ki jadicovaje prosijo pomoči. Prehod iz starega v novo leto je izpolnila recitacija lepe pesnitve našega pesnika s. Antona Tanca. Ves večer je neumorno sviral orkester Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbenec. Po polnoči je sledil ples, Prireditev je zaključila brez incidentov. Dasi je bila ta prireditev največja ob zaključku leta, kar jih je bilo v našem mestu, je ni omenil niti en meščanski list. Iz tega primera se delavstvo zopet lahko uči, kako potreben mu je lasten tisk, ako hoče, da svet zve o njem.

Socialna slika iz dežele. Te dni smo imeli priliko slišati sledečo pretresljivo zgodbo: V Maribor je prišel tam nekje s hrvatsko-slovenske meje, od Štrigove, komaj 25 let star hrvatski kmet in prošil pravne pomoči. Pred tremi leti se je poročil z ženo, ki je bila takrat stara 15 let. Njeni stariši so bili prezadolženi na posestvu 6 oralov in da se rešijo prodaje zemlje, so poiskali ženinina za 15 letno hčerko. Mlado poročeni takrat 21 letni mož, je začel garati na prezadolženem posestvu, tudi brat mu je posodil in je v treh letih odplačal najhujše upnike. Ko bi lahko malo svobodneje dihal, sta ga pa začela tožiti stara previtkarja. Najel si je v Mariboru advokata. Pravda je šla sem in tja in še ni rešena niti v prvi instanci pred okrožnim sodiščem. Sedaj je mlademu kmetu odpovedal še lastni advokat pooblastilo in predložil račun, po katerem znašajo dosedanja stroški nekaj čez 20.000 Din. Možakar pa ima morda doma ravno toliko, da kupi sol in kar je treba za vsakodnevno revščino, poleg vknjiženih dolgov.

Čeče

Predavanje v Delavski zbornici. V soboto, dne 8. januarja t. l. bo zopet predaval v dvorani Delavske zbornice ob 8. uri zvečer s. dr. Avg. Reisman o: »Pravni zaščiti ženske«.

Tožbe za nadure. V zadnji številki celjske »Nove dobe« se je po dolgem času vendar znašel učitelj, s podpisom »obrtnik«, ki je napisal članek pod gornjim naslovom, v katerem podučuje svoje tovariše, da sodišča v tožbah za nadure odločajo v prid šibkejšim, t. j. pomočnikom, in da se morajo pač nadure plačati s 50 odst. poviškom. Nadalje opozarja vse mojstre, naj prično odtegovati polovico socialnih dajatev, ako jih še kateri plačuje sam itd. Do tu bi bilo nekako vse v redu, če bi se siromak za svoj poduk proti koncu članka ne bi tako nerodno izgovarjal, češ, vsega tega ne bi navajal in na to opozarjal, ako bi se ne bila razvila taka manija s tožbami za nadure, itd. Iz članka je razvidno, da je tega kasnega učitelja socialne zakonodaje očividno že moralo podučiti tudi sodišče. Clankarju priporočamo, da objavi v prihodnji številki »Nove dobe« naslednji članek, katerega lahko brez sramu podpisše s svojim praviim imenom: »Vse obrtnike obveščam, da sem svoj članek »Tožbe za nadure«, ki je izšel v zadnji številki »N. D.« objavil 16 let prepozno, vsled česar smo preko deset let dobre konjunkturi krivično zaslužili s tem, da delavcem nismo plačevali nadur. Naši pomočniki so bili prikrajšani za težke milijonske vsote in so prenašali protizakonito krivico celih 16 let, Ker pa nas pomočniki ne morejo tožiti za svoje pravice več kakor za tri leta nazaj, bomo od sedaj, v tem težkem času vladajoče brezposelnosti vsaj toliko socialni, da jim vrnemo eno četrtino protizakonito zadržanega denarja, za naprej pa plačujemo redno vsaj to, kar zakon predpisuje. Pomočniki pred vložitvijo tožbe opominjajo na plačilo. V izogib tožbe naj vsakdo, ki prejme opomin, skuša doseči s pomočnikom ali pomožnim delavcem sporazum in naj plača brez tožbe, da si prihrani stroške. Naši pomočniki so tudi ljudje. Zato ne gre, da vidimo samo sami sebe. Parola, da naj trava raste, kjer se pasejo delodajalci, naj bo za vedno zapisana pozabljenju. Oddolžili se bomo pomočnikom še posebej na ta način, da ne bomo več ob nedeljah, praznikih in ponoči ter z nadurnim delom izrabljali nedolžno — mladež t. j. učence za brezplačno delo itd.«

Jugoslovansko akademsko društvo priredi v petek, dne 7. januarja ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice predavanje o Trbovljah. Predava novinar in književnik, g. Mrzel. K predavanju vpljudno vabljeno! Vstopnine ni.

Delavska knjižnica odprta. Dne 3. januarja je bila odprta v prostorih Delavske zbornice knjižnica Delavske zbornice. Ta ustanova bo za delavsko izobrazbo velikega pomena, zato vabimo vse, ki se zanimajo

Sestanek je važen, ker moramo v novem letu krepko na delo, da razširimo in uveljavimo naš tisk.

Ne bo torej kazalo drugega, kakor vendarle pogoniti domačijo na boben, samo da bosta šli sedaj po svetu kar dve rodbini, stari in mladi. In koliko podobnih kmečkih tragedij je še na naši zemlji? Bajje pa, da je tam v tistih zagorskih krajih ob sebi umljivo, da se dekleta možijo že s 15 leti. Je prej od hiše.

Zagrebska finta za goljufanje revežev. Rudolf Horvat, zasebnik iz Pekar 14 se je udeležil nagradnega igranja, ki ga je priredila neka odprema kuca »Novitas« galanterijska in mirnberska roba, Zagreb, Strossmajerov trg 8 in sicer potom »Slovenskega gospodarja«. Dne 31. majnika 1937 je bil Horvat obveščen od firme »Novitas«, da je zadel 1 izmed glavnih dobitkov, da pa mora za stroške pakiranja, poštnine, liste dobitnikov in za druge stroške poslati po priloženi poštni položnici znesek Din 14.50 tekom 14 dni, ker bi sicer izgubil pravico do dobitka. Horvat je zahtevani znesek seveda takoj poslal, na obljubljeni dobitke pa je čakal zaman vse do konca leta in je njegov zadnji dopis na »Novitas« z dne 18. decembra 1937 pošta vrnila s pripombo »ne postoji više«. Horvat je zadevo prijavil policiji.

Če gospodje želite... »Slovenec« bi menda rad sprožil debato o gospodarskih skrbeh, ki hudo tarejo njegovo okolico. Nimamo nič proti temu. Ako gospodje mislijo, da je tako pametno in prav, lahko začnemo. Mi se le čudimo gospodom, ki stalno zasledujejo vse, kar se na gospodarskem polju dogaja, da o tem doslej sami niso še ničesar napisali.

Popravl! V stenskem koledarju »Delavske Politike« se je vrnila v oglasu pekarnar Scherbaum neljuba pomota. Telefonska številka bi se morala pravilno glasiliti 29-60, kar prosimo, da cenj. čitatelji upoštevajo.

Poziv! Dotična oseba, ki je bodisi pomotoma ali namenoma vzel ob priliki Silvestrovo prireditve v Unionu v takozvani umetniški sobi Hubertus-plašč, se poziva, da v svojem lastnem interesu plašč vrne g. Franju Golezu, Magdalenska ul. št. 19-I in sicer do 10. t. m., ker se bo v nasprotnem slučaju proti prizadeti osebi, ki je poznana, uvedlo kazensko postopanje.

za lepo literaturo, da se zglase in vpišejo v krog čitateljev delavske knjižnice. Vpisnina je samo Din 2 za osebo, odškodnina za knjige pa je določena večji del le po Din 2 — tako, da si more knjige izposoditi vsakdo. Knjižnica bo odprta ob torkih in petkih od 6. do 8. ure zvečer in ob nedeljah od 8. do 10. ure dopoldne. Za legitimacijo zadostuje članska knjižica strokovne organizacije ali kak javen dokument. — Uprava knjižnice Delavske zbornice.

Ogromen uspeh organiziranih lesnih delavcev

Čez 200.000 Din za nadure v Črnomlju

V »Delavski Politiki« smo že pisali o veliki borbi, ki jo je vodila par let podružnica »Zveze lesnih delavcev« v Črnomlju s tamošnjim industrijskim podjetjem »Jugoles«, ki je bilo pravzaprav last Ljubljanske kreditne banke. Delavstvo je bilo tam zaposleno vedno preko zakonitega 8-urnega delovnega časa, ne da bi prejemale za prekočasno delo zakonito plačilo s 50 odst. poviškom po zakonu o zaščiti delavcev. Delavci so bili zaposleni po 11, 13 in tudi po 17 ur na dan, a so prejimali vedno le dnevno plačo, ki je znašala komaj Din 20 do Din 30. Posebno so morali nategniti oni delavci, ki so bili pridržani posebni železnici lesne industrije, katera je peljala 20 km daleč v Auerspergove gozdove pri Kočevju.

Delavci so bili doma od vseh vetrov, mnogo med njimi tudi iz južnih krajev, med njimi nepismeni, vsi skupaj pa strokovno nezavedni, neorganizirani in brez delavskega časopisa.

Organizacija poseže vmes

Leta 1934 je začela končno buditi te nezavedne »Zveza lesnih delavcev« in sorodnih strok Jugoslavije, prirejala predavanja o delavskih zakonih in delavci so se pridno organizirali. V jeseni je podjetje nenkrat odpustilo celo partijo delavcev, ker se je pri železnici, ki je prevažala iz kočevskih gozdov les na žago v Črnomlju, pretrgala neka žica pri vzpenjači. Ko so bili delavci na cesti, so se končno spomnili svojih pravic in zahtevali izplačilo mezde za nadurno delo s 50 odst. poviškom. Podjetje pa je izplačilo odklonilo in ravnatko ni izplačevalo bolezenskih sihtov po § 219 obrtnega zakona. Kmalu nato je začelo podjetje celo omejevati svoj obrat in odpuščati daljne delavce. Ker so bili vsi opomini brezuspešni, so delavci končno vložili tožbe.

Tožbe dvakrat pred najvišjim sodiščem

Toda podjetje se je krčevito branilo

Zoper nočno delo v pekarnah

Novi sad ni turistično mesto

Banska uprava dunavske banovine je ukinila odlok, s katerim je bilo proglašeno mesto Novi sad za »turistično« mesto. — V »turističnih« mestih so imeli pekovski mojstri pravico pričeti z delom, kadar se jim je poljubilo. Banska naredba o omejitvi nočnega dela v pekarnah je bila za Novi sad brez učinka. Delavska zbornica v Novem sadu je skupno s centralo organizacije živilskih delavcev v Zagrebu podzvela korake pri merodajnih čimteljih proti temu odloku ter dosegla, da se ta odlok odloči z 31. decembra 1937 ukine.

Ker so pekovski mojstri v Novem sadu trdili, da ni mogoče kriti potrebe konzuma, ako se začne z delom šele ob 3. uri zjutraj, je oblast odredila v treh pekarnah komisijo, ki je nadzorovala delo. V vseh treh slučajih se je izkazalo, da se je od 3. ure do pol 6. ure zjutraj napeklo dovolj peciva. S tem je tudi oblastveno ugotovljeno, da je banska naredba o omejitvi nočnega dela umestna in da ne ogroža obstoja pekovskih mojstrov.

V Mariboru ni potrebno, da bi oblasti šele ugotavljale, ali je mogoče zadostiti potrebam konzuma, ako se omejeno obratuje, ker štiri pekarne že več mesecev pričenjajo z delom ob 3. uri in še nismo slišali pritožbe, da bi manjkalo peciva, pač pa tožijo pekovski mojstri, da imajo premalo konzumentov.

Reakcionarnost pekovskih mojstrov je največkrat posledica okostenelosti, ki se nezmišelnost apira vsaki novotariji in iz same zagrenjenosti noče priznati, da je novotarija pa vendarle dobra.

Senovo pri Rajhenburgu

Predavanje o Masaryku in socialni zaščiti
V nedeljo, dne 9. t. m. se bo vršilo s pričetkom ob 9. uri dopoldne v šolski dvorani na Senovem važno predavanje, na katerem bo govoril s. dr. Reisman o Masaryku in delavstvu, s. Jelen pa o socialni zaščiti. Rudarji, delavci in delavke, udeležite se tega predavanja v čim večjem številu.

Laško

Nova pivovarna je še vedno v zimskem spanju. Plavi so rekli, da so 6. decembra odšli stroji iz Češke v Jugoslavijo, toda še danes jih ni od nikoder. Koliko datumov so že napovedali, da so tako lovili delavce v plavo organizacijo, o kateri pa danes že ni več sledu.

Ribnica na Pohorju

Kdo ima naročeno »Delavsko Politiko«? Na zadnjem delavskem predavanju je bilo slišati iz vrst delavcev, da ima naročeno »Delavsko Politiko« v Ribnici samo gostilničar g. Puh. Nadalje je naročil naš list tudi mesar g. Puh, ki je ravno sedaj otvoril v isti hiši mesarijo. Kakor drugod, pa so se odločili tudi delavci v Ribnici, da bodo smatrali za sebe naklonjene le one obrtnike, gostilničarje, trgovce, mesarje, čevljarje, krojače itd., ki bodo tudi znali spoštovati delavski časopis in istega naročiti. Kdor nas ne pozna, ga tudi mi ne bomo poznali. — Kamnosek.

Vendar 200.000 Din za nadure

Podjetje se je pritožilo na okrožno sodišče v Novem mestu, ki pa je zahtevek znižalo na golih okrog Din 60.000, češ, da gre delavcem samo 50 odst. povišek za nadure, ne pa tudi temeljna mezda in bi še vsled tega morali delavci plačati tudi trdki »Jugoles« del stroškov in še svoje stroške, tako da bi končno po teh sodbah delavci ničesar ne dobili. Zato so se delavci zopet pritožili na Stol sedmorice v Zagreb, ki je pravde končno veljavno ravno te dni (pred božičem) rešil tako, da je vzpostavil sodbe prvega sodišča in je moral »Jugoles« plačati na nadurah čez 200.000 Din in vse stroške.

Posamezni delavci so dobili za nadure po dolgotrajnem službovanju in nadurnega dela po par tisoč dinarjev, tudi po 10.000 Din, celo po 15.000 Din, kar jim je ravno za praznike prav prišlo. Trajale pa so pravde, v katerih je zastopal delavce dr. Avg. Reisman iz Maribora, ravno 3 leta, nekatere še dalje.

To je uspeh organizacije

Delavstvo na tem edinstvenem primeru, ki je doslej menda največji uspeh de-

Delavska zbornica v Ljubljani

RAZGLAS

Štev. 2824/37

Predmet: Volitev delavskih in nameščenjskih zaupnikov za leto 1938.

V smislu §-a 111. zakona o zaščiti delavcev in v zvezi s čl. 2 »Navodil ministrstva socialne politike za volitve delavskih in nameščenjskih zaupnikov« (ZR. Br. 11.979-IV. z dne 23. dec. 1927, objavljenih v 296. številki »Službenih Novin« od 29. dec. 1927) se imajo vsako leto v mesecu januarju vršiti volitve delavskih in nameščenjskih zaupnikov.

Na podlagi tega imajo delavci in nameščenjski, zaposleni v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih (obratih) voliti za leto 1938 svoje zaupnike.

Radi tega se objavlja, da odreja Zakon o zaščiti delavcev, Navodila za volitve in Poslovnik o delovanju delavskih in nameščenjskih zaupnikov glede nalog delavskih in nameščenjskih zaupnikov in njihovih volitev sledeče:

Zaupniki imajo to-le naloge:

a) delujejo za zaščito gospodarskih, socialnih in kulturnih koristi delavcev, zaposlenih v podjetjih, ki so navedena v §-u 1. Zakona o zaščiti delavcev;

b) vplivajo na vzdrževanje dobrih odnosov med delavci in njih delodajalci;

c) sodelujejo pri pripravljavanju in izdajanju kolektivnih delovnih pogojev med delavci in delodajalci;

č) skrbijo, da se delodajalci in delavci strogo držijo teh kolektivnih in individualnih delovnih pogojev;

d) posredujejo med delavci in delodajalci v sporih, ki izvirajo iz delovnega razmerja, zlasti pa onih, ki se tičejo dnevnih mezd (plač), da se poravnajo taki spori izlepa; kjer se jim to ne bi posrečilo in kjer bi zaradi tega pretela stavka, morajo zahtevati zaupniki posredovanje državnih oblastev;

e) posredujejo pri določanju akordnih tarif, povprečnih in minimalnih zaslužkov, kolikor niso regulirani s kolektivnimi pogoji; sodelujejo pri pripravljavanju in izdajanju kolektivnih delovnih pogojev med delavci in delodajalci, istotako posredujejo pri deljenju akordnega dela;

f) stremijo za tem, da se strogo uporabljajo vse odredbe, ki jih predpisujejo zakonodajna in administrativna oblastva za zaščito delavcev glede delovnega časa, zdravja, življenja in socialnega zavarovanja ter obveščajo in podpirajo pristojna nadzorstvena oblastva v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na uporabljanje veljavne zakonodaje o zaščiti delavcev;

g) stremijo za tem, da se vzdržuje v podjetjih red in disciplina;

h) podpirajo delavce in delodajalce z nasveti ob izstopu iz dela ali odpustu delavcev iz obrata in stremijo za tem, da se izvestni spori, ki so v zvezi s tem, poravnajo izlepa;

i) sodelujejo po možnosti pri upravi raznih delavskih humanitarnih naprav (zadrževalnih vrst, raznih društev za medsebojno podporo itd.), in sicer po navodilih ministrstva za socialno politiko;

j) vročajo delodajalcem vloge za zboljšavo organizacije dela v podjetjih.

Delavski in nameščenjski zaupniki, kakor tudi njih namestniki se volijo redno v mesecu januarju vsakega leta.

Volitve se imajo vršiti z neposrednim tajnim glasovanjem po kandidatnih listah (proporčni volilni sistem).

Število delavskih zaupnikov se ravna

po številu delavcev, ki so zaposleni v dotičnem podjetju, in sicer tako-le:

V podjetju, v katerem je zaposlenih:

1. do 20 delavcev, volijo vsi enega zaupnika;

2. od 21 do 50 delavcev, volijo ti največ tri zaupnike;

3. od 51 do 100 delavcev, volijo ti največ štiri zaupnike;

4. od 101 do 150 delavcev, volijo ti največ pet zaupnikov;

5. od 151 do 450 delavcev, volijo ti največ šest zaupnikov;

6. če je več nego 451 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika, toda skupaj ne smejo nikoli voliti več nego 16 zaupnikov.

tako delavci, kakor tudi nameščenjski voliti v podjetjih, v katerih je poleg delavcev zaposlenih več nego 10 nameščenjskih, smejo svoje posebne zaupnike.

V podjetjih, ki volijo skupno tri ali več zaupnikov, morajo izvoliti enega zaupnika nameščenjski.

Če je podjetje sestavljeno iz več samostojnih odsekov, sme izvoliti vsak oddelek posebne zaupnike; vendar pa ne sme biti skupno število teh zaupnikov večje, nego število zaupnikov in njih namestnikov, ki je določeno za isto podjetje.

Aktivno volilno pravico imajo vsi delavci obojega spola, ki so ob času volitve zaposleni v podjetju in so dovršili 18. leto starosti.

Pasivno volilno pravico imajo ob pogoju, da uživajo državljanske pravice, vsi polnoletni in pismeni volilci obojega spola, zaposleni v podjetju.

Mandat izvoljenih delavskih in nameščenjskih zaupnikov, kakor tudi njih namestnikov traja eno koledarsko leto.

Volitve delavskih in nameščenjskih zaupnikov, kakor tudi njih namestnikov izvajajo volilni odbori.

V onih podjetjih, kjer so delavci tudi prej volili svoje zaupnike, sestavljajo ti zaupniki volilni odbor ter izvedejo nove volitve po teh navodilih.

V onih podjetjih, kjer delavci doslej niso volili svojih zaupnikov ali kjer so vsi zaupniki izgubili mandat, izvede volitev volilni odbor. Ta volilni odbor sestavljajo najstarejši delavci dotičnega podjetja, ki jih mora biti toliko, kolikor je zaupnikov, ki se volijo v dotičnem podjetju. Poznejše volitve delavskih in nameščenjskih zaupnikov sami, ki jim je mandat potekel.

Izvajajo delavski in nameščenjski zaupniki volilni odbor ne sme imeti manj nego tri člane. Potemtakem se mora volilni odbor v podjetjih, v katerih se ne voli več zaupnikov nego dva, izpolniti izmed delavcev, ki so najdalje zaposleni v dotičnem podjetju.

Volitve se lahko izvrše po skrajšanem volilnem postopku, če se zedinijo na tak postopek zainteresirane strokovne organizacije delavstva in podjetnik in če pristanejo na ta sporazum tri petine delavcev dotičnega podjetja, ali po rednem postopku, predpisanim v »Navodilih za volitve delavskih in nameščenjskih zaupnikov«. Natančna navodila o postopku v obeh slučajih bodo dobili interesi in na zahtevo pri Delavski zbornici v Ljubljani.

Potem volilnih odborov se imajo vršiti volitve zaupnikov v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih (obratih), ki zaposlujejo najmanj 10 delavcev — nameščenjskih, brez ozira na to, komu pripadajo, ali privatnim osebam ali javnim telesom ali se opravljajo stalno ali začasnno ali obstoje v obliki glavnih ali postranskih podjetij, ki se opravljajo

dvojenost. Zato je prva in nujna naloga, da delavsko gibanje konsolidiramo.

K temu pa lahko ravno delavski centri veliko primorejo. V strokovnem pokretu nastali razdor je usoden. Priznati moramo, da je spor bolj osebnega in taktičnega, ne pa načelnega značaja, ki se stopnjuje predvsem med nekaterimi funkcionarji strokovnih organizacij. Delavstvo v obratih je enotno v svojih težnjah in zahtevah. Razdor pa vpliva tako kvarno, da delavstvo strokovne organizacije naravnost sovraži. Nima namreč tako širokega obzora, da bi se moglo znajti v nastali situaciji. Seveda je pri tem premalo razredne zavesti, kakor tudi ne zadosti strokovne in kulturne izobrazbe.

Ozdravljenje bo prišlo počasi. Po tekstilni stavki so pretekli že meseci, pa vendar doslej še ne zaznamujemo nobenega napredka v organizaciji. Prognoze, ki so glasile drugače, so se izkazale za napačne. Ukrepi, ki se napravijo v organizaciji, morajo biti delavstvu splošno razumljivi.

Stopamo v novo leto! V novem letu opustimo vse one metode in taktiko, ki se je izkazala organiziranemu delavskemu pokretu škodljiva. Le tedaj bomo želi uspehe na strokovnem in kulturnem polju. Le tako bomo razširili »Delavsko Politiko« med širše množico delovnega ljudstva. Le v tem slučaju bomo vredni dela, ki smo ga dolžni vršiti za boljše bodočnost, za socializem!

Bajd.

Ruše

Sankaško tekmo priredi podružnica SPD v nedeljo, dne 9. t. m. na progi Ruška koča—Ruše. Start ob 2. uri pri Ruški koči Prijavnina Din 2.

vzporedno z drugimi podjetji, kakor tudi ali funkcijonirajo v obliki popolnih samostalnih podjetij ali pa kot sestavni del poljedelskih in šumskih gospodarstev.

V podjetjih z manj kakor 10 zaposlenimi delavci se določajo zaupniki brez formalnega postopka tako, da sporoče zaupnika delavci poslodavcu in Delavski zbornici.

Zoper nepravilnosti med volitvijo se sme prizadeti pritožiti v smislu »Navodil« na kr. bansko upravo (Inspekcija dela) in ministrstvo socialne politike.

Stroške, ki izvirajo iz volitev delavskih in nameščenjskih zaupnikov, nosi podpisana Delavska zbornica.

Zastopniki Delavske zbornice in Inspekcije dela smejo v smislu »Navodil« prisostvovati glavnemu volilnemu postopku.

Prestopki članov volilnega odbora, delodajalca in drugih oseb proti »Navodilom« ali zakonu, so kaznivi.

Denarne kazni se previdevajo od 500 do 5000 Din. V slučaju ponovnega prestopka, poleg denarne kazni z **zaporom** do dveh mesecev. Kazen izreka kr. banska uprava (Inspekcija dela).

Denarne kazni se izrekajo v korist fonda za zaščito delavskih ali nameščenjskih zaupnikov pri Delavski zbornici.

Delovanje zaupnikov je z zakonom zaščiten, pod nadzorstvom pristojne Inspekcije dela in predpisano s »Poslovnikom o delovanju delavskih in nameščenjskih zaupnikov«, katerega je ministrstvo socialne politike predpisalo na podlagi §-a 116. Zakona o zaščiti delavcev (ZR. Br. 890 IV z dne 23. decembra 1927, objavljeno v 296. številki »Službenih Novin« z dne 29. decembra 1927).

Delodajalci ne smejo odpustiti in preganjati delavskih in nameščenjskih zaupnikov zaradi vršenja njih dolžnosti po odredbah Zakona o zaščiti delavcev in Navodil za volitve in Pravilnika o delovanju delavskih in nameščenjskih zaupnikov.

Opozarja se vsi volilni odbori, da so dolžni v smislu čl. 34. »Navodil« dostaviti kr. bankski upravi in Delavski zbornici ves volilni material in **zaključne zapisnike o izvedenih volitvah.**

Istotako so dolžni izvoljeni zaupniki, da v smislu čl. 4. Poslovnika o delovanju delavskih in nameščenjskih zaupnikov sporočijo kr. bankski upravi in Delavski zbornici svoje konstituiranje.

Delavska zbornica bo vodila v svoji evidenci samo one izvoljene zaupnike in jim dala na razpolago potreben material za delovanje, ki bodo zadostili predpisom čl. 34. Navodil za volitve in čl. 4. Poslovnika o delovanju delavskih in nameščenjskih zaupnikov.

Delavska zbornica bo izvoljenim zaupnikom, ki so zadostili predpisom čl. 34. Navodil za volitve in čl. 4. Poslovnika o delovanju delavskih in nameščenjskih zaupnikov izdala posebne **zaupniške legitimacije.**

Vsa navodila za volitve in delovanje zaupnikov, kakor tudi vse tiskovine: glasovnice, volilne kuverte in ostali volilni material, katerega bi rabili izvoljeni zaupniki za časa njihovega poslovanja, dobe brezplačno pri podpisani Delavski zbornici.

Pozivamo vse delavce in nameščenjske, da na podlagi svojih z zakonom zaščiteneh pravic izvolijo svoje zaupnike za leto 1938.

Ljubljana, dne 22. decembra 1937.

DEL. ZBORNICA V LJUBLJANI

Tajnik: F. Uratnik, l. r.
Predsednik: L. Jakomin, l. r.

Delavski pravni svetovalec

Plačilo alimentov in porodnih stroškov (Hrastnik)

Vprašanje: Nezakonski oče, ki je sudar, noče plačevati za nezakonsko hčerko alimentov, češ da mu mora nezakonska mati prepustiti otroka. Obenem dolguje nezakonski oče še porodne stroške.

Odgovor: Zahteva nezakonskega očeta ni utemeljena. Mati naj predlaga v imenu hčerke rubež na mezo nezakonskega očeta. Povračilo porodnih stroškov zastara v treh letih in jih torej Vaša žena ne bo mogla iztožiti, če bo nasprotnik ugovarjal zastaranje.

Veljavnost pogodbe (Leše)

Vprašanje: Kupil sem hišico. Zastopnik neke zavarovalnice me je pregovoril, da sem zavaroval hišo. Naknadno sem se premislil in bi se rad dal zavarovati pri drugem zavarovalniku, ki se mi zdi boljši.

Odgovor: Pogodba, ki ste jo sklenili, je veljavna in ste obvezani plačevati zavarovalne prispevke za tolikšno dobo, kot ste se domenili.

Izstavitev od dela (Slov. Bistrica)

Vprašanje: Bil sem uslužben kot delovodja. Ostal sem po mojstrovem naročilu med časom službenega razmerja večkrat po par dni doma, ker baje ni bilo dela. Vendar se je vse zgodilo brez odpovedi. Ali sem upravičen tirjati za tiste dni, ko sem bil doma, plačilo?

Odgovor: Po § 220 obrtnega zakona pripada uslužbencu plača, če ni mogel opravljati službe po krivdi službodajalca.

Oprostitev od takse (Štore)

Vprašanje: Katera društva so omenjena v t. 3 prip. 4. tar. post. 99a taksnega zakona?

Odgovor: Po tej točki taksnega zakona so izjemoma oproščene pobiranja takse cerkveni koncerti, javne vaje Sokolskih društev in koncertni domači pevskih in umetniško-glasbenih društev, če se prireajo brez plesne veselice.

Oskrba tujeja nezakonskega otroka (Prevalje)

Vprašanje: Lansko leto sem prevzel posestvo. Na posestvu živi nezakonska hči mojega strica že 11 let, katero moram jaz sedaj oskrbovati, ker je moj stric brez posla. Zaprtil sem pri občini za podporo za otroka, za mi jo je odklonila, češ da živim v dobrih razmerah in lahko kot sorodnik otroka oskrbujem, kar je tudi moja dolžnost po zakonu. Ali je temu res tako?

Odgovor: Po zakonu niste dolžni skrbeti za nezakonskega otroka Vašega strica. Zavezani ste k temu le, če ste tako obvezo prevzeli ob prevzemu posestva. Seveda pa ni verjetno, da bi občina dala za otroka kako podporo, dokler živi otrok pri Vas in Vam lahko že tudi nekaj dela, tako da si vsaj za hrano zasluži.

V katerem razredu so zavarovane služkinje pri OUZD?

Naš odgovor na zadevno vprašanje v predzadnji številki moramo popraviti v toliko, da služkinje niso zavarovane v različnih mezdnih razredih z ozirom na različno višino plače, ampak so vse služkinje, zaposlene v mestih zavarovane v četrtem razredu, one zaposlene na deželi pa v tretjem.

Srečno in veselo novo leto želita svojim cenj. odjemalcem

KARL in ANTONIJA SCHWARZBARTL

pekarna
POBREZJE Zrkovska cesta 1

V naše hiše za naš denar

Le naše res domače praške

ADRIA

Nasi čitatelji kupite najcenejše pri naših inserentih!

lavskega boja za uveljavljanje socialne zakonodaje v vsej državi, najbolje vidi, kakšno moč ima lahko strokovna organizacija, delavske časopis, ki širi poznavanje delavske zakonodaje in sploh delavsko izobrazbo. Zato naše delo ni nikdar dovolj veliko, da širimo misel organizacije in našega časopisa »Delavske Politike«, ki je prinesla posebno s svojim

»Delavskim pravnim svetovalcem« pravzaprav novo razdobje v zgodovino našega delavskega gibanja in boja za socialno pravico in enakopravnost delovnega razreda.

»Zveza lesnega delavstva«, ki jo vodi strokovni tajnik S. Bricej, je lahko ponosna na ta ogromen uspeh svoje borbe in upamo, da bo to tudi lesno delavstvo povsod uvidevalo ter se strnjeno oklenilo svoje organizacije.

Kranj

Naša bilanca

Ko se ob zatonu leta spominjamo vseh važnih dogodkov, ki smo jih v minulem letu preživeli, nas ti spomini nehoti navdajajo z veselimi ali žalostnimi občutki. Predvsem v javnem življenju doživlja delavski razred tekom zadnjih let tako važne dogodke, katerih razredno zavedni delavec ne more kar tako izbrisati iz spomina. Toda to še ni vse. — Razredni delavski pokret mora točno voditi evidenco, koliko je imel tekem leta uspehov ter ob zaključku leta, na podlagi evidence, sestaviti bilanco. Ni dvoma, da je za leto 1937. naša bilanca pasivna. Zato vprašanje: kje so vzroki? Vprašanje, s katerim se mora resno baviti vse delavsko gibanje. Da smo pasivni, temu je brez dvoma kriva naša raz-

dvojenost. Zato je prva in nujna naloga, da delavsko gibanje konsolidiramo.

K temu pa lahko ravno delavski centri veliko primorejo. V strokovnem pokretu nastali razdor je usoden. Priznati moramo, da je spor bolj osebnega in taktičnega, ne pa načelnega značaja, ki se stopnjuje predvsem med nekaterimi funkcionarji strokovnih organizacij. Delavstvo v obratih je enotno v svojih težnjah in zahtevah. Razdor pa vpliva tako kvarno, da delavstvo strokovne organizacije naravnost sovraži. Nima namreč tako širokega obzora, da bi se moglo znajti v nastali situaciji. Seveda je pri tem premalo razredne zavesti, kakor tudi ne zadosti strokovne in kulturne izobrazbe.

Ozdravljenje bo prišlo počasi. Po tekstilni stavki so pretekli že meseci, pa vendar doslej še ne zaznamujemo nobenega napredka v organizaciji. Prognoze, ki so glasile drugače, so se izkazale za napačne. Ukrepi, ki se napravijo v organizaciji, morajo biti delavstvu splošno razumljivi.

Stopamo v novo leto! V novem letu opustimo vse one metode in taktiko, ki se je izkazala organiziranemu delavskemu pokretu škodljiva. Le tedaj bomo želi uspehe na strokovnem in kulturnem polju. Le tako bomo razširili »Delavsko Politiko« med širše množico delovnega ljudstva. Le v tem slučaju bomo vredni dela, ki smo ga dolžni vršiti za boljše bodočnost, za socializem!

Bajd.

Ruše

Sankaško tekmo priredi podružnica SPD v nedeljo, dne 9. t. m. na progi Ruška koča—Ruše. Start ob 2. uri pri Ruški koči Prijavnina Din 2.

Srečno in veselo novo leto želi svojim cenj. odjemalcem in se priporočam

JOŽE GABERŠEK

krojač
GRIZE PRI CELJU

RAZGLAS.

Občina Hrastnik-Dol, srez Laško, razpisuje pragmatično mesto občinskega vojnega referenta. Solska izobrazba: Popolna srednja ali njej enaka strokovna šola z zaključnim izpitom.

Pravilnik kolekovane prošnje, opremljene z listinami o čl. 7. in 8. uredbi o občinskih uslužbencih (Služb. list kraljevske banske uprave dravske banovine z dne 29. julija 1936 št. 477-6) je vložiti v 30 dneh po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri tej občini.

Uprava občine Hrastnik-Dol, dne 29. decembra 1937.

MALI OGLASI

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Fižol, lečo, grah nudi najceneje Sever & Komp. Ljubljana

Gosposka 5

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravljajo dobro in po kulantnih cenah znana tvrdka

JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica-MARIBOR, Tattenbachova ul. 14.

Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.